

5. KONGRES

SLOVENSKE ZVEZE SINDIKATOV

ALTERNATIVA

PROGRAM 2020 – 2025

PROGRAM DELOVANJA SZS - ALTERNATIVA ZA OBDOBJE 2020 - 2025

1. TEMELJNE VREDNOTE, CILJI IN NAČIN DELOVANJA SZS-ALTERNATIVA

1.1. Temeljne vrednote SZS – Alternativa

Slovenska zveza sindikatov Alternativa je bila ustanovljena 1. februarja 1999 z namenom povezati akcijsko sposobne samostojne sindikate v boj za uveljavitev pravne in socialne države in za zagotavljanje ustreznega razmerja med delom in kapitalom. Slovenska zveza sindikatov Alternativa uresničuje svoje naloge in cilje s solidarnostjo in podporo, ki temelji na načelu »vsi za enega, eden za vse«.

SZS-Alternativa deluje po načelu solidarnosti in vzajemnosti katere namen oz. cilj delovanja je usmerjen v varovanje in izboljšanje družbenega, ekonomskega in socialnega položaja ter varovanje pravic iz delovnega razmerja. V ta namen deluje SZS-Alternativa v cilju aktivnega vplivanja na ekonomsko in socialno politiko države za ohranitev in nadgradnjo vseh elementov z ustavo deklarirane socialne države. Pod pojmom socialna država razumemo takšno državo, ki bo svojim državljanom omogočala ustrezno kakovost življenja, blaginjo (zaposlitev, plače) in socialno varnost (pokojninska, zdravstvena, invalidska ...) tudi takrat, ko se njeni državljanji znajdejo v neugodnih življenjskih razmerah. Na podlagi teh načel bo SZS-Alternativa tudi v prihodnje nasprotovala vsem poskusom zniževanja pridobljenih pravic delavstva in zavračala vse predloge, ki bodo šli v smeri večanja socialnega razslojevanja naših državljanov.

1.2. Cilji in način delovanja SZS-Alternativa

SZS - Alternativa je v skladu s sprejetim statutom, samostojna in neodvisna organizacija, ki deluje v skladu s programskimi usmeritvami in odločitvami organov sindikata.

V realizaciji svojih odločitev deluje sindikat samostojno oz. v povezavi z drugimi sindikati. V primeru akcijskega sodelovanja z drugimi sindikati mora sodelovanje temeljiti na podlagi enakopravnosti in v skladu s cilji SZS-Alternativa.

SZS - Alternativa deluje prvenstveno v interesu sindikatov članic in ni sama sebi namen. Deluje na način, da predstavlja včlanjenim sindikatom »sredstvo« za realizacijo njihovih ciljev in ne »cilj« njihovega delovanja. Takšen način delovanja sindikalne centrale zagotavlja vključenim sindikatom avtonomnost njihovega delovanja, vključenost v tripartitne pogajalske procese in aktivnosti na ravni države in sorazmerno nizke stroške delovanja sindikalne centrale, saj primarne obveznosti do sindikalnega članstva slonijo na posameznih sindikatih, ki so vključeni v SZS-Alternativa.

Delovanje nosilcev nalog in odgovornosti v SZS-Alternativa je tako v prvi vrsti namenjeno realizaciji odločitev in usmeritev organov sindikalne centrale v bipartitnem oz. tripartitnem socialnem dialogu na nivoju države.

Za namene učinkovitega delovanja se bodo včlanjeni sindikati s svojim kadrovskim potencialom udeleževali individualnih oz. množičnih aktivnosti za realizacijo skupnih ciljev.

1.3. Sodelovanje pri pripravi zakonskih in podzakonskih predpisov

SZS-Alternativa bo v okviru svojega delovanja vplivala na oblikovanje strateških dokumentov države in vplivala na sprejemanje zakonov in podzakonskih aktov s področja delovno pravne zakonodaje, pokojninske in zdravstvene zakonodaje, zakonodaje s področja socialne varnosti, davčne zakonodaje, zakonodaje s področja zaposlovanja in trga dela, minimalne plače, varnosti in zdravja pri delu, soupravljanja, proračuna ter prometne, energetske in poštne zakonodaje.

SZS-Alternativa bo uveljavljala svoj vpliv z delegiranjem naših kandidatov v različne organe in delovna telesa ter skupščine oz. nadzorne organe zavodov in agencij najpomembnejših državnih podsistemov.

1.4. Mednarodno sodelovanje

SZS-Alternativa bo podpirala mednarodno povezovanje sindikatov članic, ki so vključeni v Mednarodno transportno sindikalno federacijo ITF in Evropsko transportno sindikalno federacijo ETF. Slednja je vključena v Evropsko zvezo sindikatov ETUC. Prav tako podpiramo sodelovanje v Evropskem združenje prizadetih zaradi azbesta EARA (SABS). SZS-Alternativa bo v skladu z odločitvami organov sindikata skušala uveljavljati stališča in usmeritve omenjenih organizacij.

1.5. Udeležba pri mednarodnih in domačih projektih

SZS-Alternativa je kot nosilec projekta ali projektni partner sodelovala v različnih projektih, ki so jih razpisovali domači ali tuji (EU) razpisovalci.

Na podlagi tako pridobljenih izkušenj bo SZS-Alternativa, v skladu s svojimi prioritetami in kadrovskimi oz. materialnimi zmožnostmi, tudi v prihodnje sodelovala kot nosilec ali partner v tovrstnih projektih. Odločitev za sodelovanje v podobnih projektih mora sloneti na naslednjih kriterijih:

- da projekti ponujajo vsebine, ki bodo koristile sindikatom, članom SZS-Alternativa oz. zaposlenim v podjetjih, kjer jih ti sindikati zastopajo,
- da s svojo vsebino projekti sledijo temeljnim usmeritvam delovanja SZS-Alternativa,
- da dvigujejo raven socialnega dialoga,
- da s tovrstnimi projekti dvigujemo raven prepoznavnosti naše sindikalne centrale.

1.6. Krepitev prepoznavnosti in informiranja SZS-Alternativa

SZS-Alternativa postavlja v ospredje svojega delovanja učinkovitost in uspešnost izvajanja svojega programa ter realizacijo sklepov organov naše sindikalne centrale in ne medijsko pojavljanje, ki s prej zapisanim ne bi bilo v tesni korelaciji.

SZS-Alternativa bo dvigovala raven naše prepoznavnosti:

- z javnimi predstavitvami naših stališč oz. našega delovanja (tiskovne konference, medijske objave, javna pisma, intervjuji ...),
- z nadgradnjo spletne strani in ažurnejšim informiranjem preko našega spletnega portala SZS-Alternativa,
- z informiranjem našega delovanja pri sindikatih članih (spletne strani sindikatov, sindikalni časopisi ...).

2. PROGRAM DELOVANJA SZS-ALTERNATIVA PO POSAMEZNIH VSEBINSKIH PODROČJIH

2.1. Socialno sporazumevanje

V SZS-Alternativa smo mnenja, da pomeni učinkovit socialni dialog temelj urejanja bipartitnih in tripartitnih odnosov med socialnimi partnerji in predstavlja temelj gospodarske rasti in socialne varnosti. Zaradi tega si bo naša sindikalna centrala prizadevala za enakopravno in konstruktivno delovanje Ekonomsko socialnega sveta in za krepitev socialnega dialoga na podjetniški ravni. Vendar socialnega dialoga ne bomo zagovarjali za vsako ceno. Še posebej ne takrat, ko bomo ugotovili, da se pod krinko vodenja socialnega dialoga skušajo realizirati interesi, ki izrazito škodijo zaposlenim in njihovim pravicam.

V kolikor tega ne bodo narekovala posebne okoliščine oz. zadržki, bo SZS-Alternativa podpirala vsakokratna prizadevanja za pričetek pogajanj o Socialnem sporazumu s ciljem, da se realizirajo naši interesi in doseže največje možno družbeno soglasje o vseh vidikih uravnoteženega razvoja družbe in družbenih podsistemov v državi.

2.2. Socialna varnost

V SZS-Alternativa smo mnenja, da mora država s svojimi ukrepi zagotavljati pogoje za močno in uspešno gospodarstvo, odpiranje novih delovnih mest in stimulatívno dohodkovno politiko. Takšna politika je tudi najboljši odgovor na izzive socialne varnosti, zmanjšanje socialnih tveganj in revščino.

Država si mora prizadevati za krepitev takšnih oblik pomoči, ki bodo imele za cilj ponovno vključitev upravičencev do socialnih pomoči v aktivno življenje.

2.3. Delovno pravna zakonodaja

Naša sindikalna centrala bo aktivno spremljala dogajanje na tem področju in oblikovala lastna stališča do predlogov sprememb ZDR in ZUTD in drugih predpisov iz tega področja.

Ker poznamo naravo pričakovanih delodajalskih organizacij, lahko v prihodnje ponovno pričakujemo pritiske na nadaljnjo razvijanje koncepta prožne varnosti, ki bi šel v škodo zaposlenim, kot so pritisk na zniževanje stroškov odpovedi pogodb o zaposlitvi, nižje odpravnine, krajši odpovedni roki, pritisk na zniževanje drugih stroškov dela (dopust, dodatek na delovno dobo in vsa nadomestila v času odsotnosti z dela, (ne)vštevanje časa odmora v delovni čas, povračila stroškov v zvezi z delom (prehrana, prevoz). Vse primere delovanja delodajalske ali vladne strani v smeri enostranskega zniževanja obstoječih standardov bomo razumeli kot odkrite poskuse zniževanja obstoječe ravni delavskih pravic, zato jih bomo odločno zavračali in pri tem uporabili vse oblike sindikalnega boja. V zvezi z morebitnimi pritiski na nadaljnjo širitvijo koncepta prožne varnosti bo SZS-Alternativa vztrajala na stališču, da je nadaljnje odpiranje vrat temu konceptu mogoče edino ob hkratni in ustrezni spremembi Zakona o urejanju trga dela (višja nadomestila, podaljšanje časa prejemanja nadomestila) oz. ob ustrezno delujočih (odpravninskih) skladih za zavarovanje v primeru brezposelnosti.

V kolikor bomo ponovno soočeni s predlogi ukrepov za zmanjšanja segmentacije na trgu dela, bo naša temeljna pozornost namenjena ukrepom in krepitvi zaposlovanja za nedoločen čas, ki prinaša zaposlenim najvišjo obliko socialne varnosti. Koncept zmanjšanja segmentacije na trgu dela, ki sloni na predpostavki, da se pogodba o zaposlitvi za nedoločen čas naredi bolj ohlapna in da se na tak način približa negotovim oblikam opravljanja dela (delo na podlagi pogodb civilnega prava, »s.p.«izacija delovnih razmerij, študentsko delo, prekarno delo) bomo zavračali, ker ta koncept prinaša več škode kot koristi.

2.4. Varnost in zdravje pri delu

SZS-Alternativa si bo prizadevala za sprejem in uveljavitev takšnih predpisov s področja varnosti in zdravja pri delu, ki bo delavcem omogočil varno in zdravo opravljanje dela na njihovih delovnih mestih.

Preko projektov bomo poskušali pridobiti sredstva za razvoj programov promocije zdravja na delovnem mestu in sredstva za krepitev programov zdravstvene preventive.

Z izjemo odkrivanja azbestnih bolezni, država ni poskrbela za odkrivanje in ustrezno preprečevanje preostalih poklicnih bolezni. Zaradi tega bo naša pozornost usmerjena k temu, da se končno celovito uredi problematika ugotavljanja, dokazovanja in registracij poklicnih bolezni in da se dolgoročno uredijo pravice poklicno obolelih delavcev.

2.5. Pokojninski sistem

V okviru morebitnih sprememb si bomo prizadevali da se spoštujejo izhodišča, ki smo jih socialni partnerji dogovorili ob pripravi Bele knjige pokojninskega zavarovanja in da ostane obvezno pokojninsko zavarovanje iz t.i. prvega stebra, ki bazira na principu medgeneracijske solidarnosti, temelj zagotavljanja dostojne višine upokojitvenih prejemkov. Ob tem bomo

vztrajali, da mora ostati ustrezno dopolnjena pokojninska doba (danes je to 40 let) pogoj za pridobitev starostne pokojnine tudi če zaposleni ne doseže kriterija polne upokojitvene starosti (danes je to 65 let).

Veliko pozornosti bomo namenili že večkrat napovedanim spremembam invalidske zakonodaje, ki se obeta v naslednjih letih in pripravi zakona o demografskem skladu. V okviru priprave tega zakona si bomo prizadevali, da se poskušajo najti novi viri za polnjenje demografskega sklada, ki bo posledično služil polnjenju pokojninske blagajne. Ob tem pa si bomo prizadevali, da prihodnji demografski sklad sredstva iz upravljanja premoženja (kupnine od prodaj, dividende, finančne naložbe) akumulira in nameni za reševanje pokojninske vrzeli, ko bo ta najbolj pereča (predvidoma čez 15 - 20 let).

2.6. Poklicno pokojninsko zavarovanje

SZS - Alternativa si bo tudi v prihodnje prizadevala, da ohrani vodilno vlogo v socialnem dialogu, ki se navezuje na področje poklicnega pokojninskega zavarovanja. V ta namen bomo proaktivno uveljavljali naše predloge in pripombe pri spremembah pokojninske zakonodaje, ki se nanašajo na poklicno pokojninsko zavarovanje, spremembah Pokojninskega načrta obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja ODPZ, uveljavljanju Uredbe o merilih in kriterijih za določitev delovnih mest ODPZ in pri delu Odbora sklada obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja.

Cilj naših aktivnosti bo:

- da se ohranijo temeljne pravice poklicnega pokojninskega zavarovanja, ki smo jih dogovorili v ZPIZ-2 (B - G)
- uveljaviti tiste spremembe pokojninskega zakona, ki bodo še izboljšale delovanje poklicnega pokojninskega zavarovanja,
- preprečiti stihijsko revizijo delovnih mest ODPZ, ki ne bi imela temeljev v ustreznih kriterijih in merilih poklicnega pokojninskega zavarovanja,
- da se ohrani vpliv sindikatov v procesih odločanja uvrstitve posameznih delovnih mest na seznam delovnih mest obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja,
- da se vzpostavi učinkovit način izterjave neplačanih prispevkov ODPZ,
- da se nadaljuje proces optimizacije in zniževanja stroškov upravljanja sklada, ki jih zaračunava upravljavec ODPZ.

2.7. Zdravstvena zakonodaja

V okviru možnih sprememb ureditve zdravstvenega sistema in posledično nove zdravstvene zakonodaje, si bo SZS-Alternativa prizadevala:

- da bodo spremembe zdravstvenega sistema omogočile, da bodo imele vse osebe enako dostopnost do zdravstvenega varstva, ko ga bodo potrebovale, in da se obseg košarice zdravstvenih pravic iz naslova obveznega zdravstvenega zavarovanja ne zmanjša,

- da morajo spremembe stremeti k temu, da pride do jasne razmejitve med javnim in zasebnih zdravstvom. Pomembno je, da se krepí sistem javnega zdravstvenega varstva in da se zasebna zdravstvena dejavnost ne krepí na račun javnega,
- da se ne zmanjšujejo odstotki prejetih nadomestil delavcem v primeru bolniške odsotnosti.

2.8. Plačna politika

Pri vodenju plačne politike si bo SZS-Alternativa prizadevala za nadaljnjo razbremenitev plač. V okviru pogajanj o spremembah tarifnega dela kolektivnih pogodb si bomo prizadevali, da rast plač sledi rasti življenjskih stroškov in da rast plač upošteva rast produktivnosti v podjetju oz. v panogi.

SZS-Alternativa se bo zavzemala za to, da se ohranja avtonomija sklenjenih kolektivnih pogodb dejavnosti in kolektivnih pogodb podjetij.

Minimalna plača mora s svojo višino zagotavljati takšen prejemek, ki bo višji od zneska, ki ga država opredeli kot mesečni prag tveganja revščine za enočlansko gospodinjstvo. V kontekstu primerjav z višino prejetih socialnih transferjev posameznikom, pa mora prejeta plača odražati realizacijo načela, da se »mora delo splačat«.

V zvezi z obdavčitvijo povračil stroškov v zvezi z delom in nekaterih drugih prejemkov (malica, terenski dodatek, solidarnostna pomoč), si bomo prizadevali za dvig zneskov neobdavčenega dela teh prejemkov.

2.9. Upravljanje z državnim premoženjem

Kot sindikalna centrala, ki deluje pretežno v podjetjih v državni lasti bomo posebno pozornost namenili vsem poskusom sprememb Strategije upravljanja državnega premoženja oz. sprememb klasifikacije naložb. Prav tako bomo vso pozornost usmerili v pripravo zakona o demografskem skladu, ki lahko poseže v sedanji način upravljanja državnega premoženja preko SDH. V okviru Ekonomsko socialnega strokovnega odbora ESSO bomo redno spremljali poslovanje družb, kjer imamo svoje članstvo in vplivali na vse procese, ki bi škodovali poslovanju teh družb in slabili socialno varnost zaposlenih v teh podjetjih.

2.10. Razvoj prometnega in energetskega sektorja ter poštnih storitev

Glede na to, da glavnino našega članstva predstavljajo člani, ki so zaposleni v prometnem in energetskega sektorju ter v sektorju izvajanja poštnih storitev, bomo prioritarno spremljali vso politiko, zakonodajo, proračun, podzakonske predpise in ukrepe v zvezi z razvojem teh sektorjev v naši državi. V okviru obravnave razvojnih strategij in vsakoletnih proračunov RS, bomo na Ekonomsko socialnem svetu spodbujali investicijska vlaganja države v razvoj prometne (javna železniška infrastruktura) in energetske infrastrukture.

2.11. Razvoj soupravljanja

Sindikati, ki smo združeni v SZS-Alternativa imamo bogate in pozitivne izkušnje z uveljavitvijo sistema delavske participacije zaposlenih. Na podlagi teh izkušenj bomo v naši sindikalni centrali skrbeli za še večji razmah delavskega soupravljanja zaposlenih tako na zakonodajnem področju, pri morebitni pripravi Socialnega sporazuma, strategijah oz. razvojnih dokumentov, kot pri njegovem praktičnem uveljavljanju v podjetjih.